

Les obres de restauració de la capella de Sant Josep, de la basílica de Santa Maria de Mataró, en curs d'execució, fan avinent de documentar la capella.

LES CAPELLES DE SANT JOSEP A LA BASÍLICA DE SANTA MARIA DE MATARÓ

LA PRIMERA CAPELLA

En el segle XVII, quan fou construïda la gran nau de l'església de Sant Maria, quasi totes les capelles laterals seguiren amb les antigues advocacions del temple gòtic; en tenien cura els diversos gremis i confraries establerts des d'antic a la parròquia.

Però les dues noves capelles que sorgiren de l'ampliació del temple, prop de l'altar major, entre els dos creuers, foren dedicades a dues advocacions que es desenvoluparen àmpliament en l'època de barroc. La de la banda esquerra, a la Immaculada Concepció de Maria i la de la dreta, a Sant Josep.

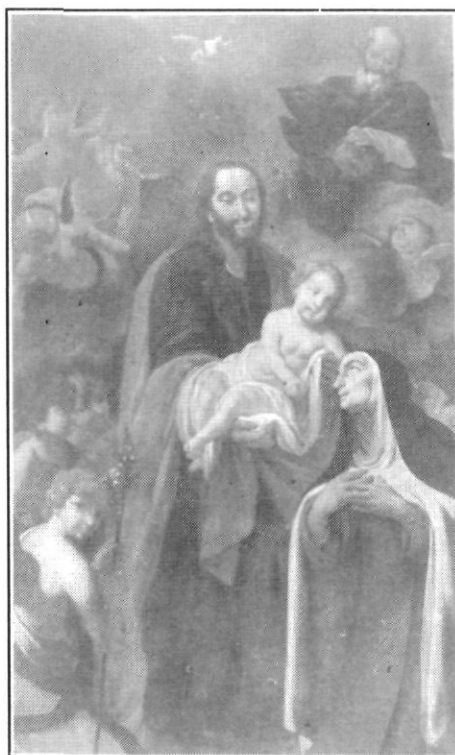
D'aquestes dues capelles s'han conservat les teles de Viladomat que les presidiren fins al segle XIX, quan es feren uns nous retaules. Les teles aleshores foren col·locades com a cortines del cambril de les noves imatges, per tal d'ocultar-les durant el temps de Passió, cosa obligada aquell temps. La nova imatge de la Puríssima era obra d'Agàpit Vallmitjana i la de Sant Josep, d'Andreu Aleu.

El transcurs dels anys noves devocions determinaren que es construïssin altars i es possessin imatges en tots els llocs de l'església on hi havia espais de mur disponibles. Abans de 1936 la basílica contenia un total de vint-i-nou altars, a més del Sant Crist i diverses imatges sense altar propi.

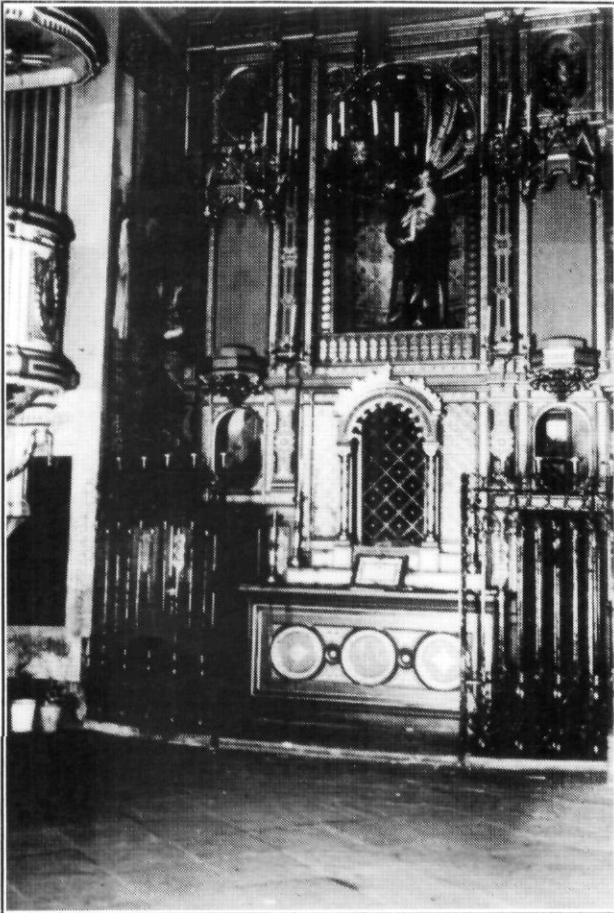
Per posar un exemple, en l'àmbit de l'absis on era situat el retaule de Sant Isidre, ara dedicat a Sant Josep, a més de l'altar del titular, hi havia

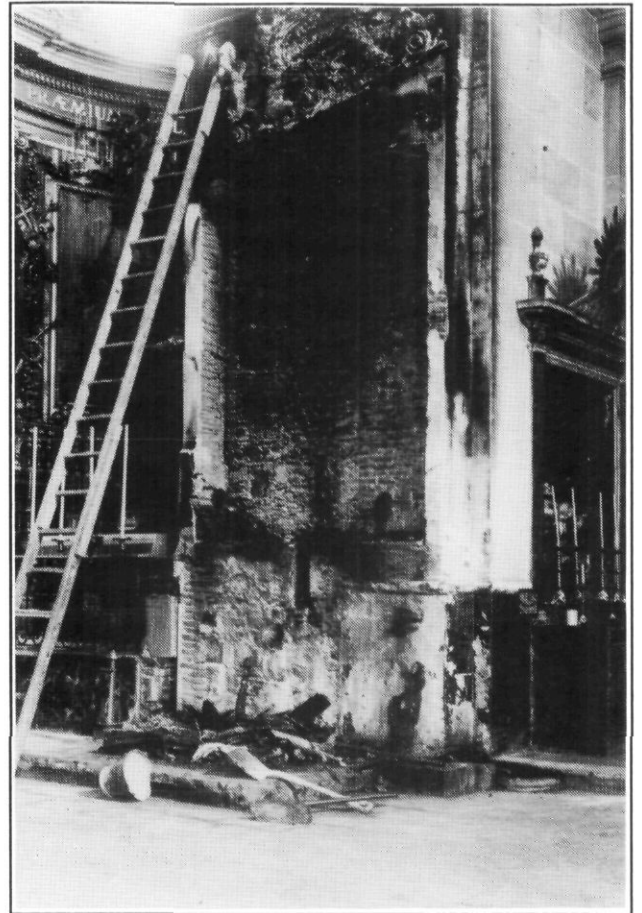
La Immaculada Concepció. Antoni Viladomat. Fotografia Ramon Manent. Museu Arxiu de Santa Maria. Sala de Síntesi.

Sant Josep, amb l'infant Jesús, venerats per Santa Teresa. Antoni Viladomat. Fotografia Ramon Manent. Basílica de Santa Maria de Mataró.

Altar de Sant Josep, juliol 1936.
Fotografia Marià Ribas i Bertran.
MASMM, Arxiu d'Imatges.

L'altar de les Ànimes, destruït durant els fets del 6 d'octubre de 1934. A la dreta, l'altar de la Pietat, destruït el 1936.
Fotografia Santi Carreras. MASMM. Arxiu d'Imatges.

l'altar de la Pietat, amb un grup escultòric de Damià Campeny, i a cada un dels dos costats l'altar de les Ànimes del Purgatori i el de Sant Nicolau. Enfront d'aquest, a l'altra banda del portal xic, hi havia l'altar de Santa Rita i Sant Carles Borromeu. Davant de l'entrada de la capella dels Dolors, el de Sant Ponç i Sant Pau, anomenat l'altar dels estadants, i en el mateix vestíbul de la capella, el de la Mare de Déu del Perpetu Socors.

Els desgraciats fets de 1936-39 ocasionaren la destrucció de quasi totes aquestes imatges i retaules, salvant-se únicament de la destrucció el conjunt dels Dolors, el retaule de Sant Nicolau, i el petit retaule del Perpetu Socors. Sortosament també es conservà el retaule del Roser. Però es perdé una valuosa obra d'escultors i retaulistes mataronins, els Llobet, els Vendrell, els Riera, Joan Vila i Damià Campeny, a més d'obres de Carles Moretó, Salvador Gurri, Agàpit Vallmitjana, Andreu Aleu, Pagès i Serratosa, Santigosa i moltes altres imatges i retaules d'autor desconegut.

L'ACTUAL CAPELLA DE SANT JOSEP

Acabada la guerra de 1936-39, essent rector de Santa Maria Mn. Joan Massó i Jacas, es procedí a una primera restauració urgent de la basílica. Calgué tapar els esvorancs que presentaven els murs on havien estat fixats els retaules destruïts i repintar les parets per tal de deixar net el temple.

Aleshores es decidí que només s'havia de situar un sol altar a cada una de les capelles, unint si calia diverses advocacions, cosa que provocà diversos canvis en la titularitat de les capelles laterals.

I en aquell moment es considerà que l'absis del costat dret de l'altar major, destruïts els antics retaules de Sant Isidre i de la Pietat, era el lloc més adient per a dedicar-lo a sant Josep. Posat un altar provisional, presidí de moment la capella l'esmentada tela d'Antoni Viladomat, que representa sant Josep amb l'Infant Jesús, venerats per santa Teresa, ja que la santa carmelitana fou una gran propagadora de devoció a l'espòs de Maria.

La capella de Sant Josep, tal com era l'any 1998, abans de l'inici de les obres de restauració. Fotografia Antoni M.C. Canal. MASMM. Arxiu d'Imatges.

Un full signat pel rector Mn. Antolí Vancell, de data 7 de gener de 1945, convocà una subscripció per tal d'adquirir una imatge de sant Josep, adequada a la capella. Comptà amb la col·laboració de dos sacerdots que portaven aquest nom, Mn. Josep Maria Andreu i Mn. Josep Pou, aleshores beneficiats de Santa Maria, els quals recordem amb afecte tots els que tinguérem el goig de tractar-los.

El dia 17 de març de l'any 1946 fou beneïda la nova imatge, obra de l'escultor Josep Maria Camps i Arnau (1879-1968).

Aquest escultor, ben conegut com a imatger, és autor del sepulcre del bisbe Torres i Bages a la catedral de Vic i, ben a prop nostre, de la figura del cardenal Vives i Tutó, en el seu monument de Sant Andreu de Llavaneres. La imatge de sant Josep té la influència de la devoció, pròpia d'aquells anys, que el presentava com a obrer. L'escultor va representar sant Josep, que, en un moment de descans del seu treball, ens mostra l'Infant Jesús, dret sobre el banc de fuster.

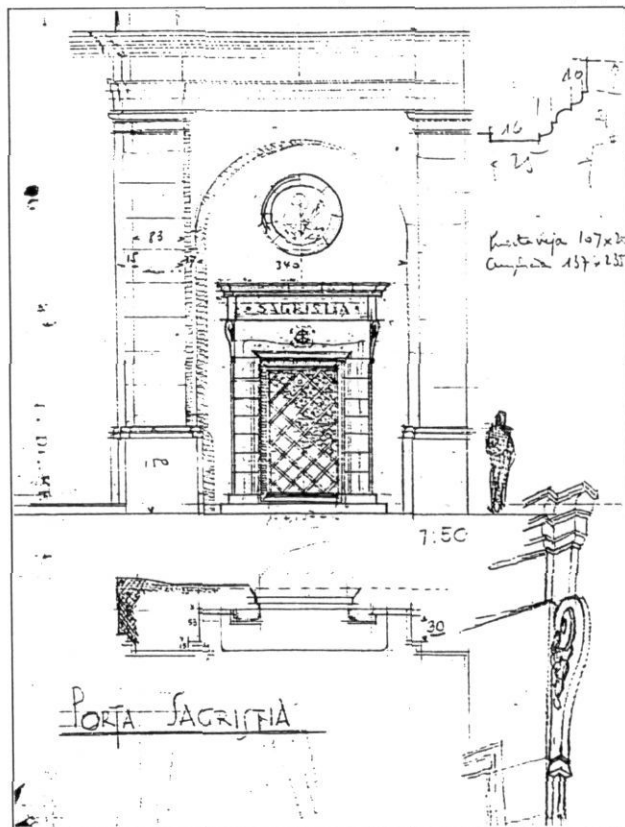
Abans s'havia fet la restauració arquitectònica de la capella, que consistí en la construcció

dels pilars que no existien, en la part que quedava oculta per l'antic retaule de Sant Isidre i en la formació de la fornícula destinada a la imatge del sant, a més de situar l'ara i els suports de l'antic altar major; l'ara es va haver de retallar uns 30 cms, ja que resultà escantonada en un dels seus angles en treure-la del seu lloc durant la guerra civil.

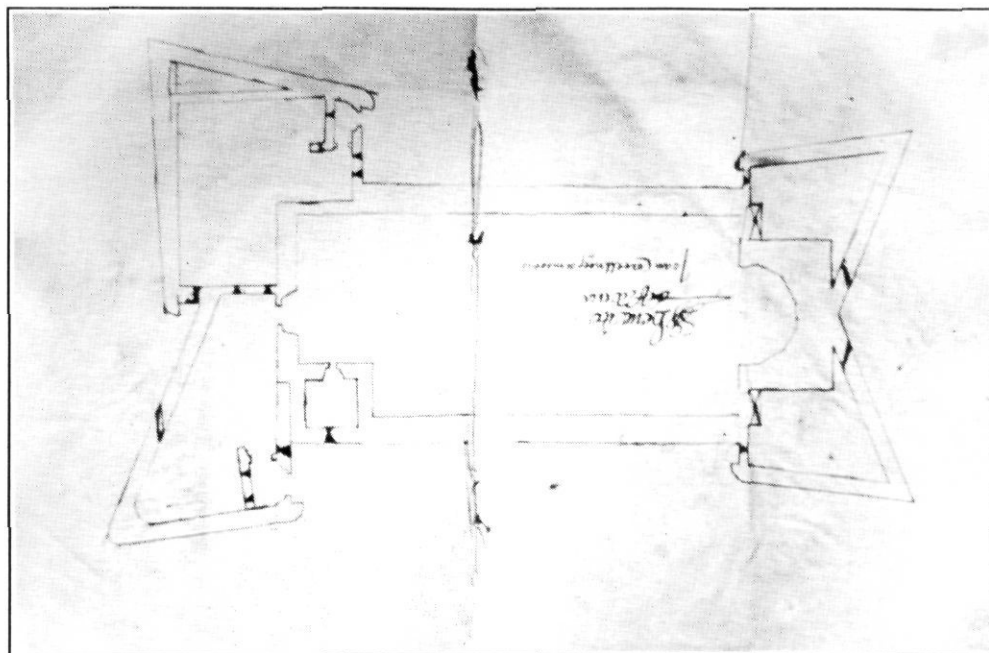
L'antic altar major havia estat consagrat el 26 de juliol de 1889 pel bisbe de Barcelona Jaume Català i Albosa. El bisbe Català, fill d'Arenys, demostrà sempre una gran estimació per Mataró; regalà a l'església de Santa Maria uns vitralls que representaven les Santes, que es col·locaren a l'absis de l'altar major, i hi restaren fins al 1936, i la reixa de la nova capella del Sagrament que havia beneït ell mateix. A la parròquia de Sant Josep ofrenà el vitrall de la façana, en el qual figura el seu escut.

Encara que no en tenim constància documental, sabem que la restauració de la capella de Sant Josep fou dirigida per l'eminent arquitecte matoroní Josep Puig i Cadafalch. L'any 1947 s'instal·laren a la capella les vuit llànties de metall «ofrena d'un matoroní resident a Barcelona» que intuïm que podria haver estat el propi Puig i Cadafalch.

Projecte del nou portal de la Sagristia. Miquel Brullet i Monmany, arquitecte. MASMM. Dipòsit família Brullet Lligonya.

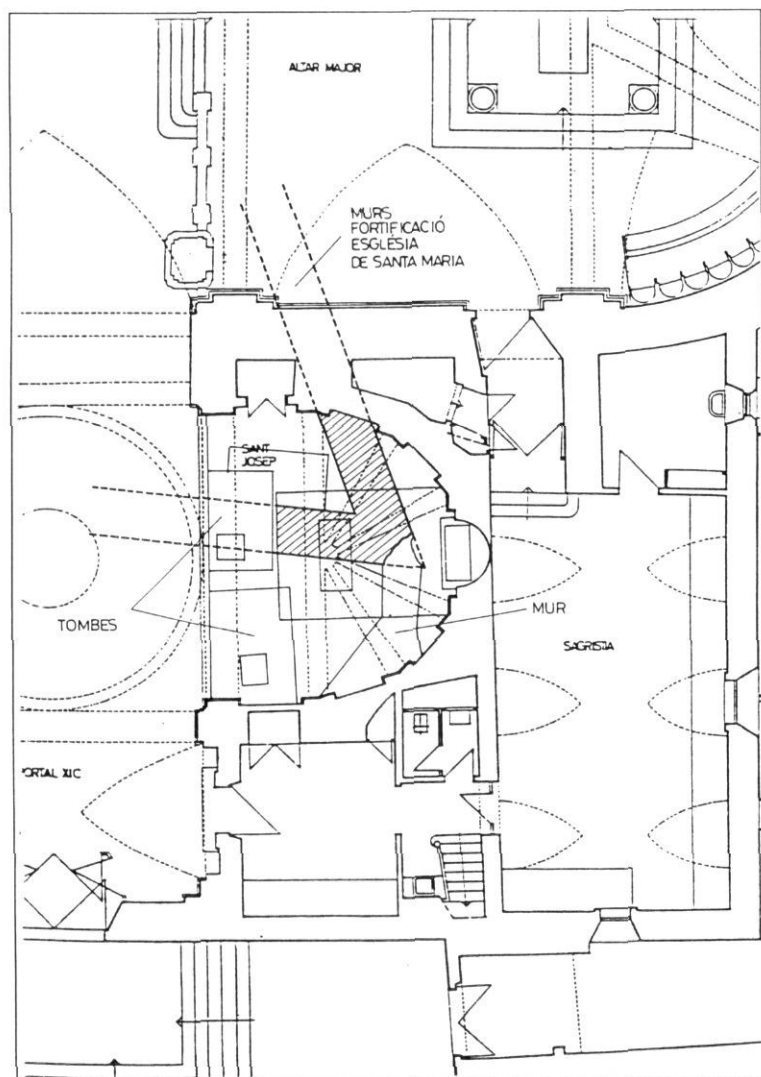

Més endavant la porta de la sagristia, situada dintre de la capella de Sant Josep, fou traslladada al lloc on és ara, al costat del portal xic, on abans hi havia l'altar de Sant Nicolau, seguint el projecte redactat per l'arquitecte Miquel Brullet i Monmany.

Planta de la fortificació del temple gòtic de Santa Maria, feta l'any 1546 per l'enginyer reial Benedicto de Ravena.

Planta de la capella de Sant Josep, amb situació dels murs de la fortificació i de les tombes excavades. Manuel Salicrú i Puig, aparellador i arquitecte tècnic.

LA RECENT RESTAURACIÓ

Per encàrrec d'una persona devota del sant, s'està procedint a una restauració total de la capella de Sant Josep, dirigida per Agàpit Borràs i Plana i Mariona Gallifa i Rosanas, arquitectes, i Manuel Salicrú i Puig, aparellador i arquitecte tècnic. La renovació del paviment, que estava molt deteriorat i amb diversos trams coberts únicament amb ciment, ha permès de portar a terme una excavació arqueològica de tot el recinte, d'acord amb l'Àrea d'Intervenció Arqueològica del Museu de Mataró, la qual cosa ha facilitat l'estudi dels diversos estrats, a més de localitzar dos fragments escultòrics en pedra de Montjuïc que devien formar part d'una mènsula del temple gòtic.

Al subsòl hi havia també diverses sepultures, ja amortitzades. Però la cosa més interessant per a la història de la basílica ha estat el descobriment dels dos grans murs –entre 120 i 130 cm d'amplada– que formaven l'angle agut del baluard oriental d'una antiga fortificació del temple gòtic, obra que coneixíem únicament pels plànols fets l'any 1546 per l'enginyer reial Benedicto de Ravena. Aquesta localització ha permès situar la fortificació en la planta de la basílica actual.

Visió dels murs de la fortificació, excavats sota el paviment de la capella de Sant Josep. Fotografia Manuel Salicrú i Puig. MASMM. Arxiu d'Imatges.

La nova pavimentació s'ha fet amb pedra de la mateixa qualitat que la que hi havia anteriorment. S'ha procedit també a obrir de nou la petita sagristia de la capella, a la banda esquerra, en l'espai que abans del 1936 ocupava l'altar de la Pietat.

L'altar s'ha col·locat més avançat, al centre de la capella, per tal de facilitar la celebració de cara al poble. L'ara és la mateixa de l'antic altar major, novament reduïda a 190 x 83 cm, posada només sobre el suport central.

La neteja dels murs per tal de fer la preparació per a la nova pintura ha determinat la descoberta de l'antic estucat jaspiat, imitant marbres, fet l'any 1853, i s'ha optat per la seva conservació, refent-lo en els llocs on, per causa de l'antic retaule, no s'havia estucat en aquell temps.

S'ha procedit també a la neteja de les vuit llànties i s'han renovat les instal·lacions elèctriques i de megafonia de la capella.

Actualment es treballa en la construcció del mobiliari i s'espera inaugurar la capella restaurada en la propera solemnitat de Sant Josep.

Rafael Soler
i Fonrodona

La capella de Sant Josep, restaurada.
Fotografia Antoni M.C. Canal.
MASMM.
Arxiu d'Imatges.

Detall de les excavacions de la capella de Sant Josep. En primer terme, una de les tombes. Fotografia Manuel Salicrú i Puig. MASMM. Arxiu d'Imatges.

